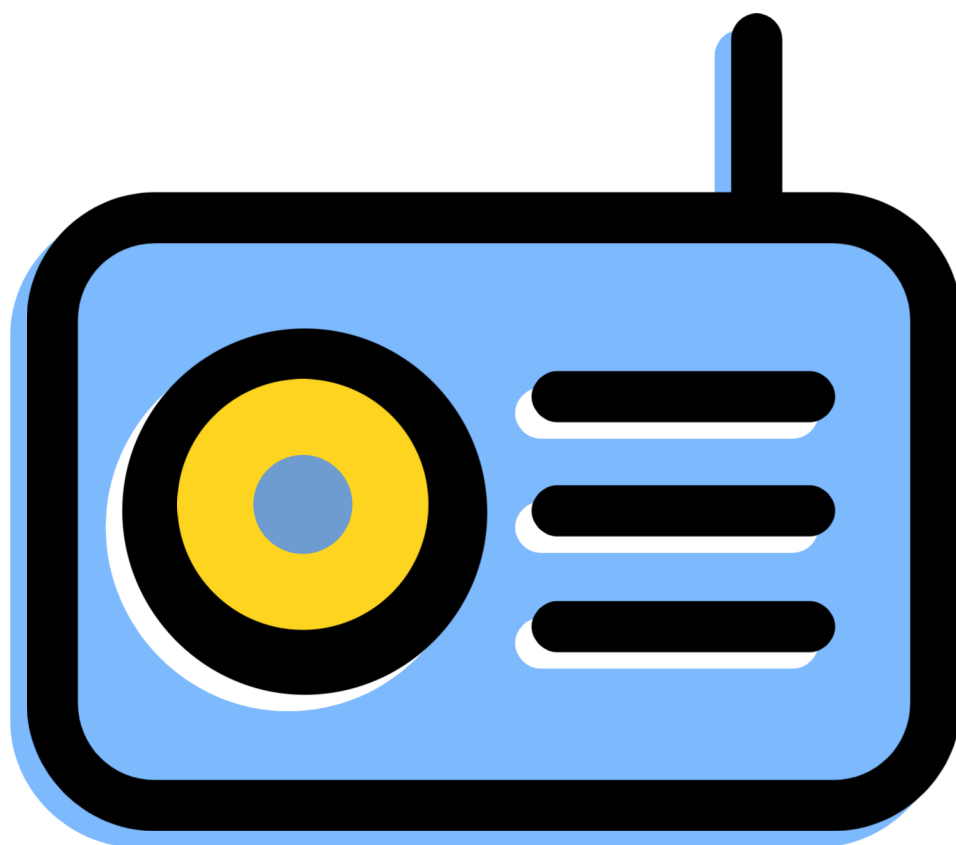

STUDENTRADION I SVERIGES

RADIOGUIDE

Innehåll

Studentradio är kreativt, socialt och utvecklande. Att starta en ny studentradiostation ska vara lätt och roligt tycker vi på Studentradion i Sverige. Framförallt vill vi att ni ska kunna fokusera på det innehåll ni vill fylla era radiosändningar eller poddar med. Därför har vi tagit fram en guide som går igenom de praktiska detaljerna av radioproduktion. Här hittar ni information om vilka tillstånd, licenser och lagar ni behöver ha koll på för att komma igång i radiostudion!

3 Registrering hos Myndigheten för press, radio och TV

4 Ansvarig utgivare

5 Lagar

7 Musiklicenser

8 Olika radioformat

9 Resurser

10 Bli medlem i Studentradion i Sverige

Registrering MPRT

Registrering hos Myndigheten för press, radio och TV (MPRT)

Myndigheten för press, radio och TV arbetar för yttrandefrihet och mångfald på mediemarknaden. Inom MPRT finns de två nämnderna Granskningsnämnden för radio och TV samt Mediestödsnämnden.

Om er förening sänder radio, vare sig det är webbradio eller FM-radio så behöver er sändning vara registrerad hos Myndigheten för press, radio och TV. I de flesta fall behöver podcasts inte registreras. Om ni använder er att poddplattformar så som Spotify, iTunes eller Acast för att distribuera era poddar så behövs ingen registrering eftersom MPRT i dessa fall definierar podcasts som databaser.

Ni registrerar er radiosändning i MPRTs e-tjänst: <https://e-tjanst.mprt.se/>. Här fyller ni i uppgifter om den som driver verksamheten, kontaktperson, typ av sändning (webb, tråd eller satellit), beskrivning av sändningen samt ansvarig utgivare. En ideell förening behöver förutom själva blanketten även skicka in föreningens stadgar (i vilken föreningens säte/hemort finns med) och protokoll från när stadgarna antogs. Ett protokoll där nuvarande firmatecknare och styrelsesammansättning framgår ska också bifogas.

Vet ni inte om er nuvarande radiosändning är registrerad hos MPRT? Då kan ni använda er av deras söktjänst för registrerade föreningar här:

<https://www.mprt.se/tillstandsregister/>

Läs mer på MPRTs hemsida:

Om webbradio:

<https://www.mprt.se/sanda-och-publicera-media/medier-pa-natet/webbradio/>

Om podd:

<https://www.mprt.se/sanda-och-publicera-media/medier-pa-natet/poddradio/>

Om regler för poddar:

<https://www.mprt.se/medieutveckling-och-statistik/mediebloggen/2019/regler-for-poddar/>

Ansvarig utgivare

När ni registrerar er radiosändning hos MPRT så ska ni även uppge och registrera en ansvarig utgivare. Den ansvariga utgivaren är personen som är ensamt ansvarig om något yttrandefrihetsbrott begås i sändningen, till exempel hets mot folkgrupp, förtal eller ärekränkning. Den ansvariga utgivaren är därför personen på er radiostation som bestämmer över innehållet i sändningarna och inget får sändas eller publiceras mot hens vilja. För att kunna vara ansvarig utgivare måste man ha fyllt 18 år och vara folkbokförd i Sverige. Personbevis, konkursfrihetsbevis och förvaltarfrihetsbevis för den ansvariga utgivaren ska bifogas i registreringen.

Kom ihåg att även registrera den nya ansvariga utgivaren om rollen byts på stationen.

Yttrandefrihetsgrundlag 1991:1469

1 kap. Yttrandefriheten enligt denna grundlag

Syfte och grunder

1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt enligt denna grundlag att i ljudradio, tv och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Yttrandefriheten enligt denna grundlag har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. I den får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag. Lag (2018:1802).

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/yttrandefrihetsgrundlag-19911469_sfs-1991-1469

Meddelarfrihet

Med meddelarfrihet menas de regler i tryckfrihetsförordningen respektive yttrandefrihetsgrundlagen som innebär att det i viss utsträckning är möjligt att straffritt lämna normalt sekretessbelagda uppgifter för publicering i massmedier, t.ex. radioredaktioner, under förutsättning att finns ett utgivningsbevis.

Källskydd

Källskydd, anonymitetsskydd eller tystnadsplikt som det också kallas, innebär att den som har tagit emot ett tips eller en uppgift inte får avslöja identiteten på den källa som vill vara anonym. Det är straffbart för den som tagit emot en sådan anonym uppgift att avslöja källan. Fråga därför din källa om hen vill vara anonym de gånger du mottar känslig information som du vill använda i en radiosändning.

Radio- och TV-lagen (2010:696)

Radio- och TV-lagen reglerar TV- och radiosändningar inom Sverige. Även om inte alla kapitel är relevanta för webbradio eller poddar så bör ni läsa igenom de kapitel som berör radiosändningar. När ni läser lagen kan det vara bra att ha i åtanke att det är skillnad mellan radiosändningar som behöver tillstånd och de sändningar som bara behöver registreras hos MPRT. Webbradio behöver i de flesta fall bara registreras. Podcasts faller under begreppet "beställradio". De kapitel i lagen som är relevanta för studentradioproduktion är:

Kapitel 2: Tar upp registrering (2 §) samt anmälan av ändrade uppgifter (4 §)

Kapitel 3: Är en praktisk definitionslista med begrepp som är relevanta inom radio, TV och reklam

Kapitel 10-15: Förordningar som berör olika sorters radiosändningar

Kap 10 Krav på tillstånd: Fastslår vilka radiosändningar som kräver tillstånd.

Kap 11 Tillstånd att sända annan ljudradio än närradio och kommersiell radio.

Kap 12 Tillstånd att sända närradio: Det här kapitlet tar upp regler kring att sända närradio som kan vara bra att ha koll på om ni vill samarbeta med en närradiostation för att till exempel sända på FM-bandet.

Kap 13 Tillstånd att sända kommersiell radio: Regler för kommersiell radio. Information som kan vara viktig för de av era medlemmar som vill gå vidare och jobba i radiobranschen efter sin studentradiotid.

Kap 14 Innehållet i ljudradiosändningar och beställradio: I det här kapitlet finns några blandade regler om vad en radiosändning får och måste innehålla. Läs speciellt stycket "Sändningsbeteckning".

Kap 15 Reklam, andra annonser och sponsring: Reklam av olika slag kan ibland bli aktuellt inom studentradio. Det här kapitlet innehåller bestämmelser kring annonssignatur samt olika förbud och begränsningar inom reklam.

<https://lagen.nu/2010:696>

Reglering av poddradio:

Innehållet i poddradio regleras inte i radio- och TV-lagen för andra än public service-företagen. De innehållsregler som finns i radio- och TV-lagen om exempelvis reklam träffar inte innehållet i poddradio. Om innehållet även sänds i en sådan sändning som sker enligt en tablå eller är en direktsändning (till exempel i en streamad webbradio innan eller efter det har publicerats på en poddplattform), omfattas innehållet i dessa sändningar av reglerna i radio- och TV-lagen.

Att podden är oreglerad innebär att denna medieform heller inte träffas av Yttrandefrihetsgrundlagen. Det betyder, lite förenklat, att det alltid är den som uttalar sig om något i podden som blir ansvarig för sitt uttalande (även om man återger något som någon annan har yttrat). Det kan jämföras med t.ex. en radiosändning som omfattas av Yttrandefrihetsgrundlagen där det alltid är den ansvariga utgivaren som är ansvarig för det som publiceras. Detta innebär även att meddelarfrihet och källskydd inte gäller för personer som vänder sig till podden.

Källor:

<https://www.mprt.se/sanda-och-publicera-media/medier-pa-natet/poddradio/>

<https://tu.se/juridiskradgivning/tryckfrihet/vem-ansvarar-for-podden/>

<https://lagen.nu/begrepp/Meddelarfrihet>

<https://www.sjf.se/yrkesfragor/yttrandefrihet/kallskydd>

Musiklicenser

Om ni vill spela musik i era radioprogram eller poddar så behöver ni ha ett avtal med Stim - Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå (<https://www.stim.se>). Stim förvaltar den ekonomiska upphovsrätten för låtskrivare och ser till att dessa får kompensation när deras verk används i olika sammanhang. Stim har färdiga licenspaket för olika verksamheter, bland annat för webbradio och podd, men ni kan även kontakta dem direkt för att få ett avtal som passar den radiostation ni företräder.

Tänk på att Stim-licensen endast täcker ljudsändningar. För att t.ex. livesända video från en radiosändning krävs en annan licens ("Streama online"). Sänder ni via en videoplattform så som Youtube, Twitch eller Facebook så har plattformarna redan färdiga men väldigt begränsade avtal med musikbranschen. Därför kan en videolivesändning av en radiosändning som innehåller musik till exempel bli nerstängd eller "claimed" av olika musikbolag på dessa plattformar.

Stim för webbradio:

Beloppet ni behöver betala till Stim baseras på antal användarsessioner på er hemsida.

Stim för poddar:

Att använda musik i poddar är lite svårare. Stims licens för podcasts täcker användningen av delar av låtar, musik som bakgrund samt låtar som körs live. För att kunna använda hela inspelade och utgivna låtar krävs dock både en Stim-licens samt godkännande från artistens skivbolag. Kontaktuppgifter till en rad skivbolag hittar ni här: <https://www.ifpi.se/om-ifpi-sverige/medlemmar/>. Beloppet ni behöver betala baseras på hur mycket musik ni spelar samt hur många som lyssnar på era poddar.

Ifpi:

Ett namn som ofta nämns tillsammans med Stim i upphovsrättssammanhang är Ifpi, som förvaltar musikbolagens upphovsrätt (och i förlängningen även artisters och musikers genom deras samarbete med Sami). Ifpi licensierar dock inte musik för podcasts och har i nuläget ingen licens för webbradio.

Olika radioformat

Sända på FM-bandet

Om ni är nyfikna på att ta ett steg utanför den digitala sfären och sända radio på FM-bandet så är den enklaste vägen att gå att kontakta kommunens närradioförening. Sändningstillstånden på FM-bandet är få, svåra att få tag på och dyra - då är det bättre att samarbeta med någon som redan har ett tillstånd. Det varierar från ort till ort hur ett samarbete med närradion ser ut, men räkna med att ni behöver betala en sändningsavgift för den tid ni sänder på FM-bandet.

Om det inte finns en närradioförening på orten kan ni bilda en egen och ansöka om en frekvens via den.

Lista över Sveriges närradioföreningar:

<https://www.nro.se/medlemsregister/>

Sända webbradio

När ni sänder streamad webbradio så har ni friheten att lägga en tablå som ni själva styr över när som helst under dygnets timmar. Webbradion är lättillgängligt för era lyssnare genom en spelare på er hemsida eller i olika radioappar.

För att sända webbradio behövs en studio som ni kan spela in i eller sända live från samt en server som sprider era sändningar till lyssnarna. Det krävs också en del mjukvara i studion och de flesta stationer vänder sig till ett radiohotell för själva serverbiten. Det finns bra webbradioguidar på internet, bland annat Cloudradios:

<https://www.cloudrad.io/start-an-internet-radio-station>

Producera poddar

Poddar är förinspelade och för det mesta redigerade ljudupptagningar som publiceras på olika podcastplattformar och kan streamas on demand. Det är enkelt att starta en podd och det kan vara ett bra första steg om man vill pröva på att sända radio. Dock skiljer sig lagar och regler något mellan poddar och övriga radiosändningar. Bland annat gör nuvarande musiklicensieringssystem att podcasts framför allt lämpar sig för pratprogram samt andra programformat där eventuell musik till stor del går att klippa bort.

Poddhotell

Poddhotell tar för det mesta ut en månadsavgift.

- **Pinecast** (har ett prova på-abonnemang, enkel prissättning)
- **rss.com** (har en studentnivå, annars unlimitedabonnemang)
- **Captivate** (många funktioner men dyrare, har dock en gratis podcastkurs)
- **Anchor** (gratis, ägs av Spotify)
- **Podbean** (enkel prissättning)

Poddplattformar

Spotify
Apple Podcasts
Google Podcasts
Stitcher
Tuneln

Verktyg och Länkar

- **Spridakunskap.se** - Ett utmärkt verktyg för att lämna över kunskap från en person till en annan. Kan användas av såväl stationsansvariga, styrelser, programchefer osv. <https://spridakunskap.se/>
- **SMART Radiotraining** - En hemsida med många olika radioövningar som kan användas i till exempel radioutbildningar på er station: <https://smart.radiotraining.eu/en/activities/>
- **Audacity** - Enkelt klipp- och redigeringsprogram för ljudfiler: <https://www.audacityteam.org/>
- **LibreTime** - Open source sändningsverktyg för både FM-sändningar och webbradio: <https://libretime.org/>

Bli medlem i Studentradion i Sverige

Vi på Studentradion i Sverige finns här för er studentradiostation. Vi erbjuder våra medlemsstationer bland annat finansiering för radioverksamhet, ett nätverk med andra studentradiostationer, utbildningstillfällen och workshops samt hjälp med att till exempel bilda förening.

Saknar er skola en studentradiostation eller har ni redan en studentradioförening som vill bli en del av ett större nätverk? Hör av er till oss så diskuterar vi vad nästa steg kan vara.

På www.studentradion.se hittar ni kontaktuppgifter till både vårt kansli och vår styrelse.

